

НЕЗБАГНЕНИЙ ФІЛОСОФ

У середовищі тієї частини українських філософознавців, котра тяжко хвора на меншовартість – малоросійство («руській мір») або на лібералістичний вестернізм – ще й досі поширена думка про те, що української філософії, мовляв, практично не існує. Про що вони із типовим для раба снобізмом і, що цікаво, часто московською мовою час від часу зневажливо кидають українській громаді. Дійсно, якщо ототожнювати філософію із системним академічним філософствуванням, притаманним народам із довгою державницькою традицією та незнищеною окупантом інтелектуальною елітою – німцям, англійцям, французам, італійцям, іспанцям, китайцям та ін., то тут бездержавним українцям пощастило не надто. Однак, якщо знати,

що, окрім академічних, дискурсивно-логічних форм та систем (на кшталт кантівської чи гегелівської), філософствування відбувається і в інших формах – художній, есеїстичній, публіцистичній, мемуарній, епістолярній та ін. і може, окрім цілого буття, охоплювати окремі його сфери (художньо-естетичну, релігійну, політичну, юридичну та ін.), тоді стане очевидним, що навіть у нелюдських окупаційних умовах тотальної денационалізації і, часто, геноциду, українці осягнули неабияких глибин осмислення основ реальності. Чого вартують лише імена Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Івана Франка, Дмитра Донцова, Юліана Вассіяна, Євгена Маланюка, Юрія Липи, Степана Бандери, Ліни Костенко, Василя Стуса та ін. До цього шерегу недооцінених, а фактично, часто незбагнених, належним чином непрочитаних національних мислителів належить і Василь Іванишин (1944-2007).

Саме в його трактатах (наприклад, «Нація. Державність. Націоналізм» (1992)) та в численних наукових, публіцистичних,

есеїстичних і художніх творах ми віднаходимо глибоке, власне філософське, трактування різних аспектів національного буття, що показує нам цього мислителя в різних іпостасях: як націософа (філософа національного буття), історіософа, естетика, герменевта (теоретика інтерпретації, філософа мови і літератури), христолога (християнського мислителя), філософського антрополога та ін. Але передусім – як політичного філософа.

Звичайно, при цьому варто розрізняти літературу і літературу, есеїстику й есеїстику, публіцистику і публіцистику тощо. Не випадково видатний німецький філософ Мартін Гайдеггер твердив, що поезія (художня література) і філософія «стоять на протилежних вершинах», але «говорять одне і те саме». Звісно, якщо «поезія висока, а філософія глибока». Художні, есеїстичні, публіцистичні досвіди таких відомих філософів, як Платон, Аврелій Августин, Данте Аліґ'єрі, Мігель де Сервантес, Вільям Шекспір, Монтень, Новаліс, Ред'ярд Кіплінг, Теодор Герцель, Мігель де

Унамуно, О.Генрі, Гілберт Кійт Честертон, Володимир Жаботинський, Томас Стернз Еліот, Альбер Камю, Джон Толкін, Клайв Стейплз Люїс, Рей Бредбері, Мішель Вельбек та ін. цьому яскраве підтвердження.

Відомий український філософ і богослов проіерей Іван Гаваньо назвав Василя Іванишина філософом «нового способу мислення». І це прикметно, бо кожна філософія (як, до речі, і художнє письменство) прямо впливає на вироблення людиною того чи іншого світогляду. У цьому збірнику праць ми пропонуємо читачеві зануритися у філософський світ автора в межах трьох невеликих праць: збірника вибраних цитат, трактату «Рецепція Благовістя» (2006) і добірки філософських максим та афоризмів «Фрагменти» (2007). Сподіваємось, що це допоможе кожному неупередженому читачеві сформувати чи поглибити національний «спосіб мислення», органічно національний світогляд, світогляд вільної, критично міркуючої людини через осягнення основоположних для української онтології та політики понять:

нація, націоналізм, Бог, свобода, Батьківщина, держава, християнство, влада, народовладдя, імперіалізм, орден, партія, інтелігент та ін. Тож думаймо, читаймо, намагаймося збагнути себе і світ.

*Петро Іванишин,
доктор філологічних наук, професор,
секретар Науково-ідеологічного центру
імені Дмитра Донцова*

РЕЦЕПЦІЯ БЛАГОВІСТЯ

Справа релігії, її оборони перед наступом безбожницького комунізму, справжнє ісповідування і підтримування живої християнської віри – це найважливіша справа не тільки самої Церкви, але й всього народу, всіх національних сил, зокрема національно-визвольного руху.

Степан Бандера

Зараз, коли релігійну свідомість українців отруюють численні секти (до сатанинських включно!), антихристиянські й антиукраїнські сили вдалися до найпідступнішого способу деморалізації та розколу українського суспільства. Маємо на увазі так звані „рунвіру” та „рідновіру”, у яких святе почуття патріотизму використовується для подолання християнства. Дивно, але на цей „гачок” ловляться навіть інтелектуали. І жоден з них чомусь не задумується над долею, наприклад, народів Прибалтики, чехів чи поляків, яким християнство аж ніяк не стало на заваді у творенні власних держав.

Дмитро Ярош

Світ навколо нас і в нас, світ усвідомлюваний нами і закумульований у нашій підсвідомості, світ, що був, є і буде, – усе це ще античні філософи окреслили як дійсність, як щось, що може бути об'єктом сприйняття для людської свідомості.

Людська свідомість – поняття складне, структуроване, і в її повному вияві, тобто в суспільній свідомості, легко помітити і виокремити цілу низку взаемозв'язаних, але відносно самостійних форм: побутова, релігійна, пізнавальна, філософська, етична, національна, естетична свідомість... Кожна з цих форм суспільної свідомості – не випадкова: кожна закорінена в глибинах людської психіки, поява кожної умотивована життєвими потребами людини і людства, у кожної з них – свої функції в життєзабезпеченні людини як істоти, як виду, як частки ширших суспільних утворень (сім'ї, роду, племені, народу, нації, людства).

Винятково важливу роль у житті людей відіграє **релігійна свідомість**, яка реалізується у формі певного **віросповідання**. Релігія (*від гр.* побожність) – це завжди **віра** і

вірочення, скеровані на духовне вдосконалення людини.

Релігійна свідомість формується на основі рятівної для людини **здатності вірити**. І з цього погляду всі люди – глибоко віруючі: без здатності вірити людина не проживе й кількох днів. Парадоксальність такого твердження знімається глибшим усвідомленням того, яку роль здатність вірити відіграє у повсякденному житті людини. Спробуйте подумки проаналізувати, наприклад, скільки разів ви керувалися знаннями, а скільки – вірою, вирішуючи таку проблему, як пересування з дому до місця праці чи навчання. Вам треба було вийти на вулицю, де, погодьтеся, можуть трапитись різні люди, серед них – і дуже погані, небезпечні. Але ви вийшли. Що мотивувало ваш мужній вчинок: *знання* про нормальний моральний і психічний стан оточуючих чи *віра* в те, що нічого поганого з вами не трапиться? Кілька разів ви переходили вулицю з інтенсивним автомобільним рухом. Ви при цьому *знали*, що всі водії засвоїли правила вуличного руху, усі тверезі і психічно здорові, чи зно-